

Decernik

»JUTRA«

Leto II. (IX.), štev. 238

Maribor, četrtek 18. oktobra 1928

Izhaja razum nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Usoda premoženja črnogorske dinastije

SPOR MED VLADO IN ZETSKO OBLASTJO RADI IZROČITVE PREMOŽENJA BIVŠE ČRNOGORSKE DINASTIJE.

BEOGRAD, 18. oktobra. Na današnji seji narodne skupščine je prišla takoj po prečitani zapisnika v razpravo interpelacija posl. Škerovića na finančnega ministra glede premoženja bivše črnogorske dinastije Petrovičev. Interpelacija navaja, da je črnogorska narodna skupščina ob prevratu o priliki detronizacije dinastije Petrovičev sklenila, da se mora vse premoženje bivše črnogorske dinastije vrniti narodu. V smislu tega sklepa je lani zetska oblastna skupščina sprejela tozadevni sklep, s katerim je zahtevala od države izročitev tega premoženja. Veliki župan zetske oblasti pa je ta sklep razveljavil in sicer čisto nezakonito.

V odgovoru je finančni minister dr. Sabotić naglašal, da je dotični sklep bivše črnogorske narodne skupščine tako nejasen, da ni točno razvidno, kaj je misljen s tem, da naj se premoženje vrne narodu. Po njegovem mnenju je v tem slučaju narod istoveten z državo. Sicer pa je državni svet na pritožbo zetske oblasti odločil velikega župana, da razveljavi. Finančni minister dr. Sabotić je končno

izjavil, da naj se predloži ves spor v odločitev državnemu svetu.

Interpelant se je zadovoljil z odgovorom, vendar pa je vztrajal na tem, da sprejme narodna skupščina tozadevno konkreten predlog. V dosego sporazuma je bila nato seja narodne skupščine prekinjena.

BEOGRAD, 18. oktobra. Akcija Miloša Savčića je trenutno v zastoju, ker čaka Savčić na prihod Ace Stanojevića v Beograd, ki si ga pričakujejo za danes popoldne. Glede na to, da ni nobenega dvoma več, da akcija Miloša Savčića ni v nobeni zvezi s Kmečko-demokratsko koalicijo, se sedaj v tukajšnjih političnih krogih domneva, da je bila Savčiću poverjena ta misija z najvišjega mesta v svrhu proučevanja razpoloženja pri posameznih strankah. Upanje, da bi dovela ta akcija do stikov med vladnimi skupinami in Kmečko-demokratsko koalicijo, je po odločnih negativnih izjavah obbeh voditeljev KDK padlo sedaj v vodo in tudi že beograjsko politični krogi ne pripisujejo Savčićevi akciji več nobene posebne važnosti.

Iz domovine korupcije

SREZKI POGLAVAR, OBTOŽEN 338 SLEPARIJ IN ZLORAB. — SISTEM REŽIMA.

Režim je brezobzirno podvrnil svojemu monopolu spomin na junaštva pred desetimi leti, svetu je razpostavil Potemkinove vasi, za njimi je pa — če je sploh še mogoče — povečal pekel v južnosrbskih krajih, na tem torišču tolikih junaških davorij. Slučajno se odkrivajo posamezni slučajji najhujše korupcije in najsilnejšega paševanja nad ubogim in dobrim ljudstvom.

V ponedeljek se je začel v Skoplju proces proti Svetislavu Steviću, bivšemu poglavarju sreza Skoplje. Stević je obtožen za nič več in nič manj kot 338 slučajev poneverb uradnega denarja, ponarejevanja uradnih listin in zlorabe uradne oblasti. Mož je bil več let srezki poglavar in kot ugleden pristaš radikalne stranke, važna osebnost v Skoplju. Marca lanskega leta je dobil preiskovalni sodnik sodišča prve stopnje v Skoplju anonimno pismo, v katerem se je trdilo, da poneverja srezki poglavar uradni denar ter počenja razne zlorabe. Na anonimna pisma se v splošnem ne da veliko, to pismo je bilo pa tako točno, da se je takoj videlo, da izhaja od človeka, kateremu ni samo natančno znana srezka uprava, temveč tudi postopanje srezkega poglavarja. Stević je bil medtem že premeščen in njegov naslednik je v spisih ugotovil razne nerednosti. To in navedbe anonimnega pisma so tvorile podlago preiskave. Našlo se je še več, kakor se je pričakovalo. Ugotovilo se je, da si je srezki poglavar pridržal za par stotisoč uradnega denarja in da je to kril s ponarejenimi pobotnicami in drugimi listinami. Da so še veliko večje one sleparije, ki se ne dajo dognati iz uradnih knjig, s katerimi se mož gotovo ni prevneto bavil, je samo ob sebi razumljivo. Proces bo trajal kakih 12 dni.

Pred dobrim mesecem je dobil šest mesecev zapora bivši poveljnik vojnega okrožja v Skoplju, sedaj že upokojeni polkovnik Milan Miljković. Mož je leta 1925. in 1926. delal to, kar so delali pred dobrimi sto leti »rihtarji« v Sloveniji. Služboobvezne vojake je pošiljal domov, če so oblekli v vojaško suknjo — svoje namestnike. Poveljnik je skrbel samo za to, da se je vjemalo število vojakov. Na razpravi se je ugotovilo, da so bili vsi bogatejši trgovci in kmetje oproščeni vojaščine, ker so pod njihovimi imeni služili razni pisarji, uslužbenci in hlapci. Polkovnik se je na razpravi še zagovarjal, da je službi celo koristil, češ, da so bili namestniki bolj pisмени kot pa pravi vojaki.

Vzrok takih in podobnih gorostanskih slučajev je brez vsakega dvoma v tem, ker imajo radikali južnosrbske kraje, kakor nekaj Turki, za svoj pašaluk — za področje svojega brezobzirnega in neugnanega izkoriščanja. Ker smatrajo svojo stranko za državo, si seveda tudi njeni odlični člani vse dovoljujejo.

Dokler sistem, ki je nastal iz tega naziranja, ne propade, ne more biti boljše, ne more biti konec pašalukov, ne more biti konec zločinov nad narodom in njegovo imovino. Očetje, nosilci in delničarji tega sistema so režimovci, proti njemu se je pa združila in vstala KDK. Prazna demagogija SLS, da so tudi drugi že vladali z radikali. Tako kakor SLS, še nihče in vsi doslej so se ločili od njih ravno vsled tega strašnega, narodu in državi skrajno nevarnega sistema. SLS pa ravno sedaj, ko so radikali v velikih škripcih, rešuje radikalijo in ves odvratni sistem, ki ima v njej glavne predstavnike.

Eckenerjevi novi načrti

UPOSTAVITEV REDNEGA ZRAKOPLOVNEGA PROMETA MED EVROPO IN AMERIKO. — MACDONALDOV POLET NA IRSKO.

BERLIN, 18. oktobra. Dr. Eckener je v razgovoru z ameriškim novinarji izjavil, da je prekomorski polet »Grofa Zeppelina« dokazal, da je treba graditi zrakoplove, ki bodo opravljali reden prekomorski promet, še iz trdnjeh in boljše blaga. Če se mu posreči, kakor upa, zbrati kapital v znesku 14 milijonov dolarjev, potem namerava zgraditi 4 še večje Zeppeline, s katerimi bo uvedel tekom 3—4 let reden prekomorski promet. Uporabljajoč tudi izkušnje iz svojega najnovejšega poleta v Zedinjene države, mu bo mogoče še marsikaj izboljšati, tako da bodo mogli zrakoplovi kljubovati tudi najmočnejšim viharjem in pluti kar v ravni črti iz Evrope v Ameriko in obratno.

SAINT JOHNES, 18. oktobra. Angleski letalski častnik Macdonald je včeraj ob 1.20 ameriškega časa startal v Novi Fundlandiji za polet čez

morje na Irsko. Macdonald leti brez spremljevalca in sicer v majhnem letalu, ki tehta samo 800 funtov in ima 7 metrov razprtine. Pilot je pred kratkim uspešno letel s takim letalom iz Anglije v Irak. Letalo nima niti brzo-merov in se poslužuje avtomatičnega krmila, ki je dobro funkcioniralo. Sedaj nameravajo preizkusiti tudi avtomatična stranska krila, ki omogočajo letalcu, da posveti lahko vso pozornost delovanju motorja.

BERLIN, 18. oktobra. Letalci Koehl, Fitzmaurice in Chamberlin so izvedli v mestu Dessau poskusni polet na Junkersovem aparatu z avtomatičnim krmilom. V višini več sto metrov so se poslužili avtomatičnega krmila, ki je dobro funkcioniralo. Sedaj nameravajo preizkusiti tudi avtomatična stranska krila, ki omogočajo letalcu, da posveti lahko vso pozornost delovanju motorja.

Ustavitev obratovanja v trboveljskem revirju

LJUBLJANA, 18. oktobra. Radi pomikanja vagonov bo Trboveljska premogokopna družba z jutrišnjim dnevom ustavila obratovanje v premogovnikih v Trbovljah, Hrašniku in Zagorju. Prizadelež je s tem 6.000 delavcev, ki ostanejo brez službe, dokler ne bo na razpolago dovolj vagonov za odpravo premoga. Vsa skladišča so prenapolnjena s premogom.

Italija nam ponuja posojilo

BEOGRAD, 18. oktobra. Banca commerciale italiana je ponudila upravi državnega monopola posojilo v znesku 50 milijonov lir za dobo enega leta. Banka bi izvršila izplačilo preko hrvatskih bank v Zagrebu ter zahteva za garancijo me-

nico državnega monopola. Posojilo bi se obrestovalo po 8½% in bi se vračalo v primernih obrokih.

Eksplodizija na motorni ladji

RIM, 18. oktobra. V pristanišču Ghetti je na motorni ladji »Matarai« eksplodiral parni kotel. Eksplodizija je bila tako močna, da je razpadla ladja na dva dela in se takoj potopila. Katastrofa je zahtevala tri človeške žrtve, štiri mornarje pa je rešila neka jadrnica.

Porušila se kavarana

LONDON, 18. oktobra. V vzhodnem delu Londona se je porušila neka kavarana in pokopala pod seboj več gostov. Dosedaj so potegnili izpod ruševin enega mrtvega, domneva pa se, da je pod razvalinami še več trupel.

Velik požar v Celovcu

CELOVEC, 18. oktobra. V noči od torika na sredo je nastal v tvornici Alpske žične industrije velik požar, ki je vpelel 35 metrov dolgi zapadni del tvorničnega poslopja z vsemi stroji in izdelki. Požar je močno ogrožal tudi bližnje objekte in remizo mestne cestne železnice. Ogenj je nastal v barvilnici in so ga pogasili šele po večurnem naporu. Škoda znaša okoli 300.000 šilingov, a je krita z zavarovalnico.

Strašno maščevanje zavrjnega ljubimca

VRATISLAVA, 18. oktobra. V Weißsteinu v Pruski Šleziji se je dogodila včeraj strahovita ljubavna tragedija. Rudniški uradnik Masert je že več let nadlegoval ženo rudniškega uradnika En da z ljubavnimi ponudbami, ki pa so bile vedno zavrnjene. Včeraj zjutraj se je Masert zopet pojavil pred stanovanjem gospe End. Ko je ona odprla vrata, je nenadoma vrgel na tla dve dinamitni patroni, ki sta takoj eksplodirali. Dočim je dobila gospa End težke poškodbe po vsem životu, je bil Masert popolnoma razmesaren. Čeprav je bil zločin izvršen v drugem nadstropju, so ležali kosi mesa tudi v prvem nadstropju in celo na ulici. Gospo so prepeljali v bolnico, vendar je le malo upanja, da bi okrevala. Ona je imela več otrok.

Smola uzmovičev.

Čim bolj pritiska mrz in se bliža zima, tem nadležnejši postajajo uzmoviči in potepuhi, ki se priklatljo v naše mesto. Zadnje dni postajajo sploh zelo agilni, a za enkrat še nimajo posebne sreče. Nocoj ponoči so se v zaščiti teme pojavili pred čevljarsko delavnico Ivana Vorbecka na spodnji Radvanjski cesti. Z železnim drogom so kmalu sneli vrata in bili trdno prepričani, da bodo našli bogat plen. Doživeli pa so temeljito razočaranje. Namesto v dobro založeni trgovini so se znašli v čevljarski delavnici. Najbrže so se vrh tega še bali, da ne bi bili zasačeni, kajti izgini so v noč, kakor so prišli, ne da bi kaj odnesli s seboj.

Ponesrečil se je

prevzihtkar Feliks Grabušnik iz Spodnje Voličine, ko se je vozil v dvovprežnim vozom ob železniškem tiru. Pred vlakom sta se splasila konja ter tako naglo zdirjala, da je voznik padel ter si zlomil desno roko.

Požarna nevarnost v Mariboru.

Včeraj popoldne je bila alarmirana požarna bramba k hiši »Na pristani« št. 2, last g. Felberja. V podstrešju se je dimilo. Strokovnjaki so takoj dognali, da je že dalj časa tlel neki tram blizu dimnika. Takoj so raztrgali tram ter s tem preprečili večjo nesrečo.

Edgar Wallace:

Zaba z masko

(The Fellowship with the Frog.)

»Zopet doma!« je dejal kratko in pri-srčno. Oče mu je skrivaj pod mizo stisnil roko tako močno, da ga je skoraj bolelo.

»Ray,« ravnateljstvo mesto pri Maitlandu Ti mislijo dati. Johnson Ti to po-nuja. Kaj misliš, sinko?«

Ray je zmajal z glavo.

»Za vodstvo Maitlandovega podjetja sem ravno tako malo sposoben kakor za prezidenta državne banke.« je dejal z nasmehom. »Ne, ne, papa, moje želje da-nes niso več tako pretirane kot nekdaj. Mislim, da bi se tudi oboro preživel s ko-panjem krompirja.«

Stari je zamišljeno strmel predse.

»Jaz — jaz bi res nujno rabil pomoč-nika pri svojih filmih, če bodo moji uspe-hi res taki, kakor mi Selinski prerokuje. Medtem lahko tudi sadiš krompir, ko bo Ela enkrat omožena.«

»Ela se moži? Ali res? Ela!« Ray je sestro objel. »Ali Ti ne bo škodovalo to, kar se je z menoj zgodilo?«

»Ne, ne, moj dragi, sedaj ne več.«

»Kaj misliš s tem reči?« je vprašal John Bennet, ko je videl, da se je hčerki-no lice stemnilo.

»Na nekaj zelo neprijetnega sem misli-la, papa.« — Nato je povedala vse o strašnem obisku.

»Kaj, žaba Te hače za ženo?« je vprašal Ray ves začuden. »To je neverjetno! In Ti si videla njegov obraz?«

»Ne, ne! Nosil je masko,« je odvrnila. »Ne govorimo rajši o tem.«

Vstala je in pospravila posodo.

»Strašna noč je noč,« je dejala, ko se je vrnila iz kuhinje. »Včer je odprl okno in ugasnil luč. Lije kakor iz škafe.«

»Vse noči bodo od sedaj naprej dobre in prijetne za mene,« je menil Ray in nekaj kakor jok se je vmešalo v njegov smeh. O strašnih, smrtnih mukah še ni spregovoril niti besede. Z očetom sta to brez besed zapisala in izročila med težke sanje.

»Zapri vrata na dvorišče,« je dejal oče, ko je Ela zopet odhajala v kuhinjo. Moža sta ostala sama, kadila sta ter se ukvarjala vsak s svojimi mislimi. In te-daj je začel Ray očetu pripovedovati o Loli.

»Ne verjamem, da je bila hudobna, oče. Saj ni mogla slutiti, kaj se bo z menoj zgodilo. Načrt je bil tako peklensko izde-lan, da sem do zadnjega — do ure, ko mi je Gordon vse razložil, živel v prepri-čanju, da sem Bradya res usmrtil. Mož, ki je skoval ta načrt, mora imeti možga-ne največjega stratega.«

Oče je prikimal.

»Vedno sem si mislil,« je nadaljeval Ray, »da ima Maitland neke zveze z ža-bami. Prvič sem to uganil, ko je nepri-čakovano prišel v Heronklub — — — Kaj Te vznemirja, oče?«

»Ela!«, je zaklical John Bennet. Iz ku-hinje pa ni bilo odgovora.

»Ne bi rad, da ostane sama zunaj. Po-kljči jo Ray!«

Ray je ostal in odprl vrata. Kuhinja je bila temna.

»Luč! Prinesi luč, oče!« je zaklical. John Bennet je hitel za njim.

Kuhinjska vrata so bila zaprta, a ne zapahnjena. Nekaj belega je ležalo na tleh in Ray se je sklonil, da pobere. Bil je kos predpasnika, ki ga je nosila Ela med kuhanjem. Moža sta se spogledala in Ray je skočil nazaj v sobo ter se je vrnil s prižgano vrtno svetilko.

»Mogoče je na vrtu,« je vzkliknil, od-prl vrtna vrata ter vpil v viharo noč.

Deževalo je z vsi močjo in veter je tulil. Ko sta prehodila par metrov, sta že bila mokra do kože. Ray je svetil po tleh. V mokrem pesku je zapazil slede rino-gih stopinj — med velikimi tudi male — gotovo Eline. Na trati se stopinje niso več razločevale, pojavile so se pa zopet ob plotu in pri vratih. Ta vrata so vodila na pot za hišo. Vrata, navadno zaprta, so bila tokrat odprta in Ray je prvi opa-zil sled avtomobila. Sled je vodila na de-sno.

»Oče, da bova sigurna, preiščeva vrt še enkrat. Tudi sosedo bom poklical na pomoč.« Šla sta skozi vrt, a nista našla nobene sledi več.

»Pelji se v mesto in telefoniraj Gordo-nu,« je dejal oče in njegov glas je bil ču-dno miren.

Ray se je odpeljal s kolesom, a se je čez četrt ure že vrnil.

»Telefonska zveza je pretrgana,« je dejal obupano. Iz najbližje garaže sem pa naročil avto, da se peljeva za sledjo.« Istočasno z najetim avtomobilom se je od londonske strani pripeljal tudi Dickov avto.

Gordon je videl že iz obrazov očeta in sina, da se je moralo nekaj strašnega zgoditi. Kratko in stvarno so se razgo-vorili. Dick je šel v kuhinjo in iz kuhinje za sledjo, ki je vodila na cesto. Na cesti je bil že Elk, ki je s svojo električno sve-tilko počasi in metodično preiskoval tla.

»Tu je tudi ozka sled kolesa,« je dejal. Za navadno kolo je pretežka in preglo-boka, za avto pa prelaska. Izgleda, da je od motornega kolesa.«

Dick je pregovoril Raya in očeta, da sta se vrnila v hišo in preoblekla. Vrnila sta se zavita v dežne plašče in vsi so zasedli Dickov rumen avtomobil. Sled, kateri so sledili, se je videla kakih 5 milj naprej, potem so pa prišli v neko vas. Tu jim je povedal stražnik, da je pred kratkim časom privozil mimo avtomobil, kateremu je sledil neki motociklist.

»Ali je vozil motociklist takoj za avto-mobilom?« je vprašal Elk.

»Ne, sledil mu je v razdalji dobrih sto metrov,« je odvrnil policist. Hotel sem ga zapisati, ker njegova svetilka ni go-rela, a se ni zmenil za moj poziv.«

Ko so prevozili še dobro miljo, so prišli na trdo, svežo kitenizirano cesto, kjer se je izgubila vsaka sled. Vrhutega se je cesta razcepila še na tri poti, na katerih

tudi ni bilo videti sledov avtomobila ali motorja.

»Poskusimo z desno cesto,« je rekel Dick.

Česta je bila makadamizirana in ko so se pripeljali do prve vasi, je nočni čuvaj na Dickovo vprašanje zmajal z glavo.

»Ne, gospod, tekem dveh ur se ni ni-hče peljal skozi.«

»Nazaj moramo,« je dejal Dick z obu-pom v srcu. Z največjo brzino so se vr-nili do križišča. Vožnjo so nadaljevali po srednji cesti in ko še niso bili daleč, je zapazil Dick rdečo luč nekega stoječega avtomobila. Njegove nade se pa niso iz-polnile.

(Dalle prihodnjic.)

Preveč jih je.

»Varujte se, moj mož bo vsakega u-strelil, ki bi si me upal poljubiti!«

»Vsakega? Ali ima strojno puško?«

Moderna deca.

Ivica: »Kdo je bila Mojzesova mati?«

Janko: »Faraonova hčerka.«

Ivica: »Ni res, ona ga je samo našla v bičju in vodi, mati njegova pa ni bila.«

Janko: »Seveda, to bi lahko vsaka re-kla.«

Mali oglasi
Za oglaševanje in ogla-si trgovaške ali rokodelne-ga znanja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi
Za oglaševanje in ogla-si trgovaške ali rokodelne-ga znanja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Velika izbira sukna

za moške in ženske plašče od Din 50.— naprej pri I. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17. XX

Samo Din 26—28 plačate

za podplatanje ženskih čevljev in Din 26—38 za podplatanje moških čevljev. Tudi vse čevlje z gumijastimi podpla-ti in snežne čevlje sprejema v popra-vilo po najnižjih cenah »Brzopodplata«, Tattenbachova ulica 14. 1898

Veliko prazno sobo,

pripravno tudi za lokal ali delavnico oddam. Naslov pove uprava lista. 1995

Otomane,

lestenec, 2 blazinasta stola itd. na pro-daj. Krekova ulica 8, I. nadst. desno. 1996

Hlapec za konje,

samec, mlad in močen, se sprejme s popolno oskrbo in plačo pri špediciji A. Reisman, Vojašniška ulica 6, Mari-bor. 1936

Oddam takoj

ali s 1. novembrom lepo solčno sobo s posebnim vhodom v bližini parka mlademu, solidnemu gospodu ali dija-ku. Naslov pove uprava lista. 1990

TAPETNIK

OSKAR WISTAN

Maribor, Koroška u. 4

se cenj, občinstvu najto-pleje priporoča. - Izvršuje popravila tudi na domu.

Kmetovalci pozor!

Kar je bilo nekdaj, to velja tudi danes. Uporabljajte staro vse-stransko preizkušeno sredstvo redilni prašek za živino, po-sebno za prešiče:

MASTELIN

zakonito zavarovana znamka

Samo poskusite in prepričali se boste! Dobi se v vseh trgo-vinah na deželi in v glavni zalogi

A. KOSEC, MARIBOR

Prva in najstarejša tovarna glasovirjev

A. Fiedler & Sohn

Graz, (Steiermark) Bismarckplatz Nr. 2

Najboljša izbira. Zastopstvo svetovnih trdk Bösendorfer, Stingl-Orig-nal, Pollik, Nemetschke-planini etc. — Plačline olajšave dajemo tudi za inozemstvo. 1987

Iščemo lokal

od 150 do 200 m² z odgovarjajočim dvo-riščem za več let v najem. Ponudbe na Spectrum d. d. tvornica ogledala i bru-sione stakla Zagreb, Samoborska cesta 11

Kolonijalno in špecerijsko blago najboljše kvalitete nudi naj-ugodnejše na drobno in debelo

Leopold Gusel, Maribor,

Koroška cesta 16

1967

Iščemo osebe

v vseh mestih

kot vodje filijalk. Posebnega znanja, skladišča ali kapitala za podjetje ne zahte-vamo. Mesečni dohodki okrog 150 do 200 dolarjev. Vprašati na: 1966

The Novelty-Company in Valkenburg Limburg (Holland)

Stalne krajevne zastopnike

proti stalni mesečni plači poleg dobre provizije, sprejememo takoj za likra-tiven predmet. Cenj. po-nudbe pod »Uspešno« na upravo lista. 1978

Za žaganje drv

z motorno žago se priporoča

Karol Kresnik

Državna cesta št. 20

Zastopniki se iščejo!

Za Vse svete

Lakiranje in pozlačanje sta-rih nagrobnih križev in spo-menikov izvršuje najboljše

Gustav Philipp

specijalist za črkošlikanje

Maribor, Vetrinjska 11

Obrt obstoja od leta 1902